

پیامدهای سیاسی و اجتماعی موثر بر رضایتمندی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران استان تهران

سیدمحمد میرساداتی^۱ - هادی شیرزاد^{۲*} - زهره نیک فرجام^۳ - کاوه خبیری^۴ - فریبا شایگان^۵
تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۷/۲۴ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۸/۰۳

چکیده:

رضایتمندی یکی از موضوعات محوری حکمرانی به خصوص در هزاره سوم شناخته می‌شود. در عصر جهانی شدن حکمرانی مطلوب به عنوان بهترین شیوه حکومت داری با توجه به شاخص‌های آن همچون عدالت، شفافیت و برابری بنیاد رضایتمندی شهروندان را شکل می‌دهد. پژوهش حاضر درصدد بررسی مهمترین عوامل موثر بر رضایتمندی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران می‌باشد. با استفاده از روش تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی به شناسایی این عوامل پرداخته شد. جامعه آماری شامل کلیه جانبازان حقوق بگیر از بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران می‌باشد. جهت نیل به هدف مطالعه از روش تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی استفاده گردید. نتایج حاصل از این بررسی نشان داد که عواملی همانند ضعف در ارائه خدمات بهداشتی، شرایط و سلامتی جسمی و روانی، اوقات فراغت، عدم اشتغال و درآمد از جمله دلایل اصلی رضایتمندی پایین جانبازان حقوق بگیر از بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران می‌باشد.

واژگان کلیدی: بنیاد شهید، رضایتمندی، نارضایتی جانبازان، حقوق بگیران

JPIR-2110-1994

^۱ - دانشجوی دکتری جامعه شناسی (اقتصادی و توسعه)، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

^۲ - استادیار گروه پزشکی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران: نویسنده مسئول

fuyirxytawoqs@splitparents.com

^۳ - استادیار فقه و حقوق اسلامی، واحد یادگار امام خمینی^(ع)، شهرری، ایران

^۴ - استادیار گروه تربیت بدنی، دانشکده علوم انسانی، واحد آشتیان، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران

^۵ - استادیار جامعه شناسی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران

مقدمه

بعد از انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ و با تغییر ارزش‌ها از ارزش‌های اشرافیگری و سرمایه‌داری و دنیازدگی به ارزش‌های دینی و اسلامی، ارزش‌های احساسی جامعه مطابق با فرهنگ دینی و اسلامی و هماهنگ با خواسته درونی جامعه پدیدار شد و همانند سیل خروشان به حرکت درآمد و همین هماهنگی بین ارزش‌ها و باورهای دینی و فرهنگ مردم جامعه بود که نیروی عظیم اجتماعی را تولید نمود به طوری که هیچ سلاح و یا ادوات جنگی نمی‌توانست جلوی آن را بگیرد. با اعزام این نیروهای مردمی به جنگ تحمیلی که حداقل آمادگی دفاعی را دارا بودند از قبل مشخص بود که آمار کشته و مجروحین در بین این نیروها بسیار بالا باشد و در این جنگ ۲۲۴۰۰۰ نفر شهید، ۴۲۰۰۰ نفر اسیر و ۵۴۸۳۳۹ نفر جانباز و مجروح شدند. در این میان، جانبازان معزز به دلیل نقص عضو جسمی و روحی و روانی، نیازمند کمک‌رسانی دولت شدند و دولت می‌بایست به این قشر خدمات درمانی و معیشتی را ارائه می‌نمود. البته، جهت رفاه و تأمین معیشت ایثارگران انقلاب اسلامی در قالب سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای کشور، از جمله قوانین کلان مانند قانون برنامه توسعه پنج‌ساله اول، دوم و... به تصویب قوانین و مصوبات جدید ایثارگری از طریق مجلس شورای اسلامی و به دنبال آن آرایه خدمات و امکانات و امتیازات اجتماعی ایثارگری به جانبازان اقدام شد. اما این نوع خدمات‌رسانی به جانبازان بر اساس الگوهای کشورهای غربی که با فرهنگ و ارزش‌های مادی و دنیایی جوامع غربی سازگار و بر آن اساس تهیه و تنظیم شده بود و با همان شکل خام و بدون هیچ‌گونه تغییر و تحول وارد کشور شد، با فرهنگ اصیل و ارزش‌های اعتقادی و الهی و معنوی و سنت‌های اوایل دوران انقلاب در تضاد و ناسازگاری بود. همچنین، با توجه به وجود ساختار و نظام اجتماعی نابرابر در جامعه ایران، آرایه خدمات و امکانات و امتیازات اجتماعی ایثارگری به جانبازان در قالب برنامه‌های توسعه و بر اساس الگوهای جوامع غربی در نهایت موجب عدم رضایت‌مندی جامعه ایثارگران شده است.^۱ در این نوع برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی و رفاهی که با نام توسعه و الگوبرداری از جامعه غرب در کشور ما ترویج یافته و با ارزش‌ها و باورها و فرهنگ جامعه غربی تهیه و تنظیم و پیاده‌سازی شده است تنها عامل اقتصاد به عنوان عامل اصلی و برای بدست آوردن هر چه بیشتر پول و ارتقاء به طبقه اجتماعی بالاتر به هر طریق ممکن تا حد مرز لِه شدن قشر پایین جامعه مدنظر می‌باشد به طوری که قشر پایین یا دهک پایین جامعه هر روز فقیر و فقیرتر می‌شوند و در جامعه ایران فقر و نابرابری از بالا به پایین در حال گسترش می‌باشد.^۲ (رفیع پور، ۱۳۷۷)^۳ به طور کلی هر چیزی که علاوه بر محصول فیزیکی عرضه می‌شود، جزئی از خدمت

محسوب می‌شود (روستا و همکاران، ۱۳۷۵) و اینکه خدمات ارائه شده تا چه حد از جامعیت لازم برخوردار بوده و تا چه حد دارای کیفیت مناسب هستند اغلب به عنوان دغدغه اساسی مدیران، برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران سازمان‌های دولتی مطرح می‌شود. یکی از راه‌های رفع دغدغه‌ها و پی‌بردن به میزان توفیق سازمان‌ها در انجام رسالت‌ها و دستیابی به اهداف، سنجش میزان رضایتمندی خدمت‌گیرندگان و استفاده‌کنندگان از خدمات هر سازمان است. رضایتمندی خدمت‌گیرندگان از مجموعه پیچیده‌ای از عوامل تأثیر می‌پذیرد. (کاپلو و ونسن، ۱۳۸۹) ایثارگران (جانبازان حقوق بگیر) برای نظام به‌عنوان سرمایه اجتماعی محسوب می‌شوند و این نیروی سرمایه اجتماعی می‌تواند در برنامه توسعه‌ای (اجتماعی و فرهنگی کشور بسیار ثمربخش باشند) و یکی از مولفه‌های سرمایه اجتماعی ترویج ایثار اجتماعی (فداکاری و خود گذشتگی و شهادت تا پای جان افراد برای جامعه خود) می‌باشد که نگاه محدود به مقوله ایثار یکی از موانع جدی توسعه سرمایه اجتماعی است بنابراین ترویج ایثار اجتماعی به معنای ایجاد پیوند بین ایثار خاص که منبعث از عالی‌ترین سطح ایثارگری در میدانی نبرد با متجاوزان به حریم نظام اسلامی و کشور است با ایثار عمومی که در زندگی روزمره اتفاق می‌افتد و زمینه‌ساز ایثار متعالی است می‌تواند راهکاری برای توسعه این سرمایه اجتماعی باشد و همچنین به دلیل اعتراض و ناراضی‌ت‌های این قشر احتمال دارد که انسجام و یکپارچگی و یگانگی آنان از بین برود و این گروه‌ها به دلیل عدم رضایت اجتماعی به گروه‌های معاند و مخالف نظام اسلامی روی آورند و شروع به فعالیت نمایند که این موضوع موجب تهدید وحدت ملی و از بین رفتن واژه پایداری و انسجام و یگانگی و تلف شدن و به هرز رفتن جامعه ایثارگران (جانبازان) که به‌عنوان سرمایه اجتماعی می‌باشند را موجب شود لذا از این حیث این موضوع را با اهمیت دیده‌ام که موضوع رضایتمندی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران استان تهران را مورد بازبینی دقیق بررسی علمی قرار دهم لذا با طرح مسئله از این منظر می‌توان به علل این قضیه پی برد؛ از این‌رو هدف اصلی این پژوهش یافتن دلایل و علل ناراضی‌ت‌های این گروه از جانبازان با استفاده از روش تکنیک تحلیل عاملی می‌باشد. به دلیل آنکه هیچ تحقیق داخلی و خارجی علل و عوامل ناراضی‌ت‌های جانبازان را تاکنون مورد ارزیابی قرار نداده است از این‌رو می‌توان این تحقیق را جزء پژوهش‌های نخستین در این حوزه به شمار آورد و همچنین به دلیل اهمیت کیفیت زندگی جانبازان سرفراز برای مسئولین، برنامه‌ریزان و مردم این تحقیق دارای ارزش علمی کاربردی بوده که پژوهش بر روی این موضوع از لحاظ علمی قابل تبیین و دارای ضرورت می‌باشد.

پیشینه پژوهش

فرهادی و فتحی (۱۳۹۸) به تحقیق در خصوص بررسی اثربخشی روش درمانی اکت برشادکامی جانبازان اعصاب و روان ایران پرداختند. این پژوهش روی نمونه تصادفی شامل ۲۰۰ نفر از جانبازان اعصاب و روان انجام شد. ابتدا همه آنها پرسشنامه‌های استاندارد شادکامی آکسفورد ۱۹۹۰ ارائه شد، از میان آنها ۴۵ نفر که بهترین نمرات را به طور متوسط در آزمون گرفته بودند انتخاب و به طور تصادفی به سه گروه ۱۵ نفره تقسیم شدند و یک گروه به صورت تصادفی گروه کنترل (one) و دو گروه دیگر گروه آزمایش (two و three) در نظر گرفته شدند. روی گروه‌های آزمایش روش درمانی اکت در هشت جلسه دوساعته برای هر هفته انجام شد، سپس هم برای گروه‌های آزمایش و هم کنترل دوباره آزمون اجرا شد (پس آزمون). با تحلیل کوواریانس مشخص شد نمرات پس آزمون روی گروه آزمایش که مورد درمان اکت بودند بیشتر شده و این درمان شادکامی جانبازان را ارتقاء می‌دهد...

سروش و همکاران (۱۳۹۶) به موضوع رضایتمندی از زندگی در جانبازان مبتلا به اختلالات عصبی-اسکلتی-عضلانی میچ و پا پرداختند. اکثریت جانبازان مبتلا به اختلالات عصبی-اسکلتی-عضلانی میچ و پا از زندگی خود راضی نیستند. درصد جانبازی، سطح تحصیلات و وضعیت اشتغال با میزان رضایتمندی از زندگی در ارتباط بودند. خانی و همکاران (۱۳۹۱) به بررسی کیفیت زندگی جانبازان قطع عضو در استان مازندران پرداختند. نتیجه‌گیری تحقیق نشان داد که اکثریت جانبازان از سطح کیفیت زندگی قابل قبولی برخوردار نیستند که می‌تواند ناشی از عدم دریافت سطوح خدمات درمانی و توانبخشی مناسب باشد.

تراور و گاسچ (۲۰۲۰) به تحقیق در خصوص کیفیت زندگی در بزرگسالان نهادهای شده با فلج مغزی پرداختند. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که ابعاد مادی بیشترین تاثیر را بر روی کیفیت زندگی نمونه آماری یعنی افراد فلج مغز شده داشته است و ابعاد اجتماعی و خصوص هیچ نقشی در بهبود کیفیت زندگی نمونه آماری نداشته است. بارتون و هامیش (۲۰۲۰) به تحقیق در خصوص تأثیر سرسختی، مقابله با اجتناب و مواجهه با افسردگی در جانبازان جنگی یک مطالعه میانجیگری پرداختند. این تحقیق نشان داد افسردگی و مشکلات مرتبط با جانبازان جنگی با استفاده از برنامه‌ها و سیاست‌های آموزشی با هدف افزایش نگرش سرسختی و مهارت‌های مقابله فعال کاهش می‌یابد. سیلویا و همکاران (۲۰۲۰) به تحقیق در خصوص بهبود کیفیت درک شده از زندگی کهنه سربازان ارتش آمریکا که دارای بیماری روانی جدی هستند پرداختند نتایج این تحقیق نشان داد بعد از ۱۲ جلسه انجام مربی درمانی بر روی کهنه سربازان

آمریکایی از این شیوه ابراز رضایتمندی نموده‌اند و موجب افزایش کیفیت زندگی در کهنه سربازان گردیده است.

جانز و همکاران (۲۰۱۹) به تحقیق در خصوص رضایت کهنه سربازان مجروح از تجربیات اولیه مراقبت‌های بهداشتی از طریق برنامه انتخاب کهنه سربازان مجروح پرداختند نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد کهنه سربازان آمریکایی از خدمات بهداشتی درمانی رضایت کامل داشته و موجب افزایش شادکامی در آن‌ها می‌شود.

کی نیاء (۱۳۸۲)؛ در پژوهشی که به بررسی فراوانی انواع اختلالات روانی در جانبازان و معلولین شهر کرمان پرداخت به این نتیجه رسید که بالاترین میانگین در بین مقیاس‌های SCL90R مربوط به مقیاس پرخاشگری، افسردگی و شکایات جسمانی بود همچنین بین افزایش مقیاس شکایات جسمانی یا درصد جانبازی افزایش مقیاس روان پریشی و مدت حضور در جبهه و افزایش مقیاس ترس مرضی و تجرد رابطه معناداری وجود داشت با توجه به میانگین بالاتر از حد متوسط در بیشتر مقیاس‌های SCL90R و مقیاس‌های با میانگین شدید در مورد پرخاشگری افسردگی نیاز مبرم به افزایش توجه مسئولین امر به وضعیت درمانی، روانی، خانوادگی، اجتماعی جانبازان احساس می‌شود.

چارچوب نظری

مفهوم رضایت از زندگی هر چند که با مفاهیم دیگری مانند خوش‌بینی و شادکامی نزدیک است، اما تعریف خاص خود را دارد. رضایت از زندگی به معنی احساس فرد در مورد عملکرد و شرایط زندگی و یا به عبارت دیگر ارزیابی سلامت و بهزیستی است. سازمان بهداشت جهانی کیفیت زندگی را به این شکل تعریف می‌کند، "درک و آگاهی افراد از موقعیت خود در زندگی در متن فرهنگ و نظام ارزش‌های محل زندگی و در ارتباط با اهداف، انتظارات، استانداردها و مسایل مربوط به خود فرد می‌باشد و با عواملی چون سلامت جسمانی، وضعیت روانی، میزان استقلال، روابط اجتماعی، باورها و ارزش‌ها مرتبط است. یک فرد ممکن است فرصت‌های زیادی را به دلایل مختلفی از دست بدهد یا از فرصت‌های اندک خود به بهترین نحو استفاده کند. برای درک بیشتر این مطلب گاهی اوقات مفاهیمی مانند لذت، رضایت مقوله‌ای و تجربه اوج با مفهوم رضایت از زندگی اشتباه گرفته می‌شود. لذت، یک احساس خوشی گذرا و محدود به رفتار یا رویداد خاصی مانند خوردن یک غذای لذیذ و یا خواندن یک کتاب خوب است. رضایت مقوله‌ای، به رضایتمندی در حوزه خاصی از زندگی مثل کار، خانواده و غیره و نه تمام جنبه‌ها مربوط است. احساس تجربه اوج، نیز به دوره‌های زمانی محدود در زندگی که توأم با رضایت

است گفته می‌شود اما منظور از رضایت از زندگی احساس خرسندی نسبتاً پایدار و همه‌جانبه در زندگی است که به آسانی متزلزل نمی‌شود. رضایت‌مندی عبارت است از احساس مطلوبی که به شخص پس از برآورده شدن نیازها و انتظارات دست می‌دهد. به عبارت دیگر، رضایت‌مندی خدمت‌گیرنده، یک ارزیابی توسط خدمت‌گیرندگان بعد از دریافت خدمات است. خدمات در مفهوم عام شامل فعالیت‌های نامحسوس و لمس نشدنی هستند که موجب منفعت یا ارضاء خاطر می‌شوند، اما مالکیت چیزی را نیز به دنبال ندارند. (کاتلر و آرمسترانگ، ۱۹۹۱) در تعریف رضایت-مندی تعاریف گوناگونی بیان شده است اما در بررسی این تعاریف مؤلفه‌های زیر برجسته‌تر هستند: یک وضعیت روان‌شناختی یا حالت و شرایطی است که با ارزیابی و انتظار هر فرد از ارضای نیاز، انتظارات، آرزوها و امیال خود روی می‌دهد. (Millan & Esteban, Simon, 1982). منظور از رضایت‌مندی اجتماعی، میزان رضایت افراد پاسخگو از جامعه و اجتماعی است که در آن زندگی می‌کنند. در تحقیق حاضر رضایت‌مندی اجتماعی به وسیله معرف‌های زیر تعریف عملیاتی می‌شود: این متغیر در درجه اول دارای دو بعد است:

الف) رضایت از اوضاع فردی به وسیله معرف‌های زیر تعریف عملیاتی می‌شود: رضایت از خود و رضایت از زندگی خود

ب) رضایت از اوضاع اجتماعی به وسیله معرف‌های زیر تعریف عملیاتی می‌شود: رضایت از زندگی در جامعه (اعتماد اجتماعی، احساس امنیت اجتماعی، احساس تعلق اجتماعی)

لوئیس کریزبرگ در کتاب خود با عنوان **جامعه‌شناسی تضادهای اجتماعی**، با استفاده از نظریه‌های متعدد، سه منشأ اساسی را برای نارضایتی تعیین می‌کند. این سه منشأ اگر چه از منظر و دیدگاه‌های متعدد موضوع نارضایتی را بررسی کرده‌اند، اما اجمالاً بر این نکته وفاق دارند که منشأ نارضایتی را که مخرب مشارکت افراد است، باید در نابرابری‌ها و ارزیابی ناشی از آن جستجو کرد. این سه نگرش متفاوت را می‌توان به شرح زیر دسته‌بندی کرد: اولین نگرش بر اهمیت محرومیت به طور مطلق در افراد و میزان آن تأکید می‌نماید. نگرش دوم بر سطوح ناسازگاری میان موقعیت‌های متفاوتی که افراد در زندگی اجتماعی خود با آن مواجهند تأکید دارد و نگرش سوم به تغییراتی که در طول زمان در آن چه مردم دارند و آنچه تصور می‌کنند باید داشته باشند، اشاره دارد. (Kerisberg, 1973) درباره منشأ نخستین نارضایتی‌های اجتماعی، افرادی مثل رالف دارندوف بیان می‌کنند که: «موافقت کافی وجود دارد که محروم‌ترین افراد، بدترین احساس‌ها را دارند. آنها نیازی ندارند تا بدانند محروم هستند» (Kerisberg, 1973:68). اینکلس نیز طی مطالعات متعدد این نتیجه را کسب کرده است که سطح رضایت افراد از بخش-

های متعدد، تابعی از توانایی اقتصادی آنهاست. کریزبرگ در این باره می‌گوید: «اینکلس، اطلاعات بسیاری را از جوامع مختلف بررسی کرد و دریافت افرادی که در سطح پایین تر شغلی یا اقتصادی قرار دارند عموماً بیشتر نارضایتی نشان می‌دهند». (Kerisberg, 1973:68) منشأ دیگر نارضایتی، شکاف و ناسازگاری میان بخش‌های متعدد زندگی فردی است که افرادی مثل لنسکی و گافمن به آن توجه کرده‌اند: «نارضایتی ناشی از عدم توازن در مرتبت و منزلت، عدم هماهنگی و ناسازگاری در موقعیت‌های متفاوت، سبب خواهد شد که افرادی که در بعضی ابعاد در رتبه بالا و در بعضی ابعاد دیگر در رتبه پایین قرار دارند و یا خود را چنین ارزیابی می‌نمایند، به طور مشخص ناراضی باشند». (Kerisberg, 1973:70) منشأ سوم نارضایتی از عدم پذیرش آنچه مردم دارند و یا فزونی در آنچه انتظار دارند داشته باشند، ناشی می‌شود. عدم رضایت زمانی آغاز می‌شود که مردم در آنچه احساس می‌کنند باید و یا می‌توانند داشته باشند.

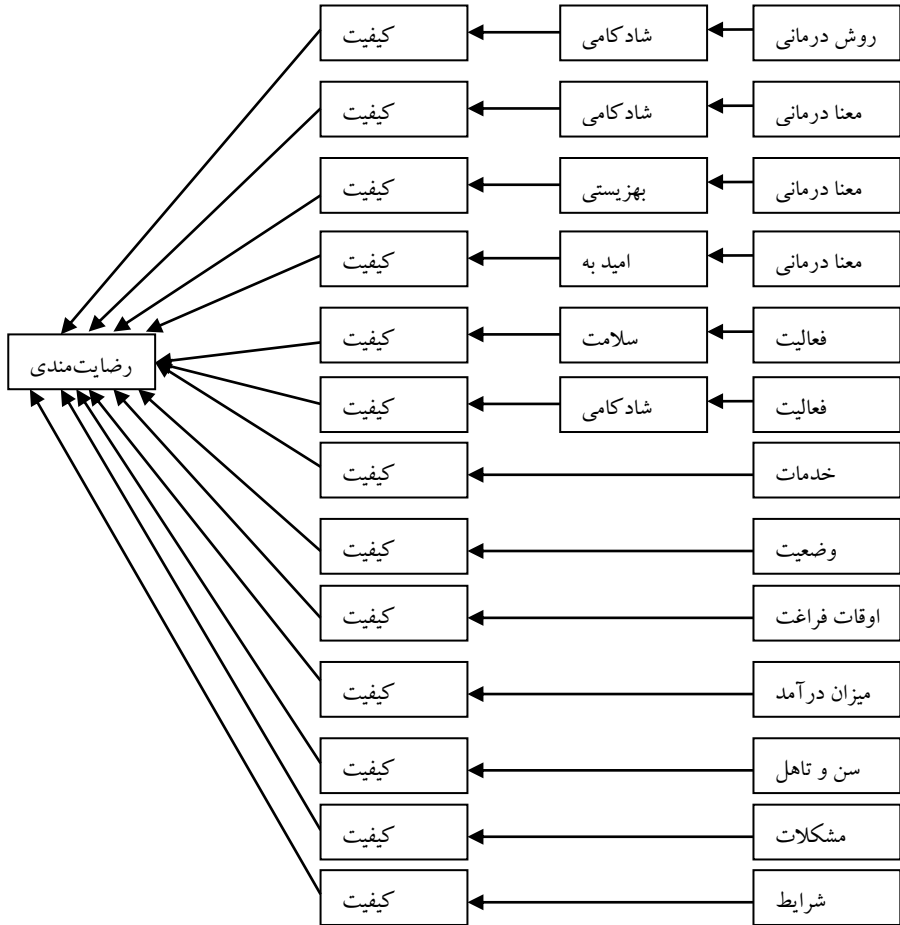
روش تحقیق

این تحقیق در پی شناسایی علل نارضایتی جانبازان حقوق بگير بنياد شهيد و امور ايتارگران می‌باشد. بنابراین از لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ روش توصیفی می‌باشد. همچنین به دلیل استفاده از تکنیک تحلیل عاملی، این پژوهش در زمره تحقیقات اکتشافی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه جانبازان شهر تهران مشتمل بر ۶۶۰۱ نفر می‌باشد و جهت انتخاب نمونه آماری از روش نمونه‌گیری هدمند استفاده شد. با استفاده از جدول مورگان نمونه آماری پژوهش ۲۱۰ نفر برآورد و محاسبه گردید. لازم به ذکر است حجم نمونه آماری تحقیق با توجه به شرایط روش تحلیل عاملی که توسط کلاین (۲۰۰۵) پیشنهاد شده است انتخاب گردیده است. در این روش پیشنهاد شده است که حداقل حجم نمونه آماری باید از ۲۰۰ نمونه بیشتر باشد.

متغیرهای مکشوف به صورت نظری

در این پژوهش ابتدا عوامل موثر بر نارضایتی جانبازان حقوق بگير بنياد شهيد و امور ايتارگران تهران براساس مبانی نظری و پیشینه پژوهش شناسایی گردید و پس از آن اعتبار هر یک از عوامل با استفاده از روش دلفی که مورد تأیید بالدوین^۱ (۱۹۷۵) نیز می‌باشد مورد تأیید خبرگان و نمونه آماری قرار گرفتند. در نمودار ۱ عوامل استخراج شده براساس مبانی نظری ارائه گردیده است.

^۱-Baldwin

عوامل مستخرج دلایل نارضایتی جانبازان حقوق‌بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران از

لحاظ نظری

ابزارهای اندازه‌گیری و بررسی روایی و پایایی

نویسنده پس از شناسایی متغیرها براساس مبانی نظری اقدام به طراحی پرسشنامه براساس همین متغیرها شد. دلیل استفاده از پرسشنامه محقق ساخته نیز این می‌باشد که پرسشنامه‌های استفاده شده در تحقیق‌های مذکور از لحاظ جامعیت و پاسخگو بودن به سوال‌های پژوهش دارای نارسایی‌هایی بود که به همین دلیل اقدام به طراحی پرسشنامه محقق ساخته گردید. پرسشنامه شامل ۴۴ سوال می‌باشد که تا حدودی نواقص پرسشنامه‌های پیشین را مرتفع ساخته است. در این تحقیق از روایی محتوایی استفاده شده است. روایی محتوایی این پرسشنامه پس از شناسایی شاخص‌های مرتبط از طریق بررسی پیشینه پژوهش و کسب نظرهای خبرگان امر به

پیامدهای سیاسی و اجتماعی موثر بر رضایتمندی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران ...

دست آمده است. به علاوه، برای سنجش اعتبار پرسشنامه، در مرحله مطالعه مقدماتی، تعدادی پرسشنامه بین افراد جامعه آماری توزیع شد، ضریب آلفای کرونباخ در این پژوهش ۰/۹۶۳ به دست آمد که نشانه اعتبار بسیار بالای پرسشنامه است.

یافته‌های تحقیق

در این قسمت آمار توصیفی متغیرهای پژوهش ارائه می‌گردد:

جدول ۱ نتایج حاصل از تحلیل توصیفی متغیرهای پژوهش (منبع، یافته‌های پژوهش)

متغیر	نماد	تعداد مشاهدات	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	میانگین
دلایل نارضایتی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران	VD	102	1.00	5.00	2.33

مشاهده می‌گردد که کمترین مقدار این متغیر برابر با یک و بیشترین مقدار آن برابر با ۵ می‌باشد همچنین میانگین این متغیر نیز برابر با ۲/۳۳ می‌باشد.

بررسی نرمال بودن متغیرها

اولین مرحله جهت آغاز فرآیند آزمون فرضیه‌ها، بررسی نرمال بودن داده‌ها است. برای بررسی نرمال بودن داده‌ها فرضیاتی به شکل زیر صورت‌بندی شده است:

توزیع داده‌ها نرمال است: H_0

توزیع داده‌ها نرمال نیست: H_1

برای آزمون فرضیه فوق از آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف استفاده شده است که نتایج در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲ آزمون کولموگوروف اسمیرنوف (منبع، یافته‌های پژوهش)

متغیر	نماد	آزمون کولموگوروف اسمیرنوف	
		آماره	سطح معنی داری
دلایل نارضایتی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران	VD	1.42	0.25

جدول ۲ نشان می‌دهد که متغیرهای پژوهش همگی نرمال می‌باشند چرا که سطح معنی‌داری متغیر بزرگتر از ۰/۰۵ می‌باشد. بنابراین می‌توان از آزمون‌های پارامتریک استفاده کرد.

پاسخ به سوالات تحقیق

پاسخ سوال اول

دلایل نارضایتی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران چیست؟ از آنجایی که برای شناسایی دلایل نارضایتی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران

تهران، مقدار پایایی هر سؤال تاثیرگذار است. لذا ابتدا به نقش هر یک از سؤالات در پایایی کل مقیاس پرداخته می‌شود. برای برآورد پایایی اولیه از روش آلفای کرونباخ استفاده و ضریب آن برای سؤالات عدد ۰/۹۶۳ بدست آمده است که در جدول ۴ مشاهده می‌گردد:

جدول ۳ پایایی پرسشنامه دلایل نارضایتی جانبازان حقوق‌بگیر

تعداد سؤالات	آلفای کرونباخ
۴۴	۰/۹۶۳

همچنین محاسبه ضریب (نقش هریک از سؤالات در پایایی کل مقیاس) در جدول شماره ۴ نشان داده شده است.

جدول ۴- آلفای کرونباخ در صورت حذف هر سؤال

در صورت حذف سؤال	آلفای کرونباخ	در صورت حذف سؤال	آلفای کرونباخ
در صورت حذف سؤال ۱	0.963	در صورت حذف سؤال ۲۳	0.963
در صورت حذف سؤال ۲	0.963	در صورت حذف سؤال ۲۴	0.962
در صورت حذف سؤال ۳	0.962	در صورت حذف سؤال ۲۵	0.962
در صورت حذف سؤال ۴	0.962	در صورت حذف سؤال ۲۶	0.962
در صورت حذف سؤال ۵	0.962	در صورت حذف سؤال ۲۷	0.963
در صورت حذف سؤال ۶	0.962	در صورت حذف سؤال ۲۸	0.963
در صورت حذف سؤال ۷	0.963	در صورت حذف سؤال ۲۹	0.962
در صورت حذف سؤال ۸	0.963	در صورت حذف سؤال ۳۰	0.962
در صورت حذف سؤال ۹	0.965	در صورت حذف سؤال ۳۱	0.962
در صورت حذف سؤال ۱۰	0.964	در صورت حذف سؤال ۳۲	0.963
در صورت حذف سؤال ۱۱	0.964	در صورت حذف سؤال ۳۳	0.963
در صورت حذف سؤال ۱۲	0.964	در صورت حذف سؤال ۳۴	0.962
در صورت حذف سؤال ۱۳	0.965	در صورت حذف سؤال ۳۵	0.962
در صورت حذف سؤال ۱۴	0.964	در صورت حذف سؤال ۳۶	0.963
در صورت حذف سؤال ۱۵	0.963	در صورت حذف سؤال ۳۷	0.962
در صورت حذف سؤال ۱۶	0.963	در صورت حذف سؤال ۳۸	0.962
در صورت حذف سؤال ۱۷	0.963	در صورت حذف سؤال ۳۹	0.962
در صورت حذف سؤال ۱۸	0.964	در صورت حذف سؤال ۴۰	0.963
در صورت حذف سؤال ۱۹	0.961	در صورت حذف سؤال ۴۱	0.962
در صورت حذف سؤال ۲۰	0.962	در صورت حذف سؤال ۴۲	0.962
در صورت حذف سؤال ۲۱	0.963	در صورت حذف سؤال ۴۳	0.962
در صورت حذف سؤال ۲۲	0.963	در صورت حذف سؤال ۴۴	0.963

به دلیل آنکه در صورت حذف سؤالات تغییر چندانی در آلفای کرونباخ صورت نخواهد گرفت بنابراین هیچ یک از سؤالات حذف نمی‌شود.

تحلیل عاملی اکتشافی

در تحلیل عاملی محقق درصد کشف ساختار زیربنایی مجموعه نسبتاً بزرگی از متغیرها است و پیش فرض اولیه محقق آن است که هر متغیری ممکن است با هر عاملی ارتباط داشته باشد. تحلیل عاملی دارای چهار مرحله است:

- آزمون کفایت نمونه‌گیری
- تشکیل ماتریسی از ضرایب همبستگی
- استخراج عامل‌ها از ماتریس همبستگی
- چرخش عامل‌ها به منظور به حداکثر رساندن رابطه متغیرها و عامل‌ها که مقدار آن باید بیش از ۰/۵ باشد.

آزمون کفایت نمونه‌گیری

در تحلیل عاملی ابتدا باید اطمینان حاصل شود که آیا داده‌های موجود برای تحلیل را می‌توان استفاده کرد؟ بدین منظور از شاخص KMO و آزمون بارتلت استفاده شده است. جدول ۵ شاخص KMO برای دلایل نارضایتی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران

۰/۷۴۵	KMO
۶۳۹۷/۲۳	آزمون بارتلت
۲۵۳	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معنی داری

از آنجا که مقدار شاخص KMO، ۰/۷۴۵ است (شاخص مناسب بیشتر از ۰/۶ می‌باشد) تعداد نمونه آماری برای تحلیل عاملی کافی می‌باشد. همچنین مقدار سطح معنی‌داری آزمون بارتلت کمتر از ۰/۰۵ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار، مدل عاملی مناسب است.

تشکیل ماتریسی از ضرایب همبستگی

در جدول شماره ۶ اشتراک استخراجی عامل‌ها نشان داده شده است که میزان تبیین واریانس سؤالات را نشان می‌دهد در این مرحله عامل‌هایی که مقادیر اشتراک استخراجی‌شان کوچکتر از ۰/۵ است حذف می‌گردد زیرا کوچک بودن این مقدار بدان معناست که عامل با هیچ یک از عامل‌ها ارتباط ندارد و این مرحله را تا آنجا ادامه می‌دهیم که مقادیر استخراجی بیشتر از ۰/۵ باشد. در این تحقیق مقادیر زیر بدست آمد.

جدول ۶ اشتراک استخراجی دلایل نارضایتی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران

سوال	ضریب	سوال	ضریب	سوال	ضریب	سوال	ضریب
سوال ۱	۹۳۷.۰	سوال ۱۲	۹۰۰.۰	سوال ۲۳	۹۰۸.۰	سوال ۳۴	۰.۹۵۷
سوال ۲	۹۵۶.۰	سوال ۱۳	۹۶۸.۰	سوال ۲۴	۹۴۷.۰	سوال ۳۵	۰.۹۷۹
سوال ۳	۹۲۴.۰	سوال ۱۴	۹۶۳.۰	سوال ۲۵	۹۸۷.۰	سوال ۳۶	۰.۹۶۲
سوال ۴	۹۴۲.۰	سوال ۱۵	۹۸۷.۰	سوال ۲۶	۹۷۹.۰	سوال ۳۷	۰.۹۷۲
سوال ۵	۹۵۷.۰	سوال ۱۶	۸۹۶.۰	سوال ۲۷	۹۲۱.۰	سوال ۳۸	۰.۹۷۹
سوال ۶	۹۲۴.۰	سوال ۱۷	۹۸۱.۰	سوال ۲۸	۹۶۲.۰	سوال ۳۹	۰.۹۷۹
سوال ۷	۹۵۱.۰	سوال ۱۸	۹۶۴.۰	سوال ۲۹	۹۷۲.۰	سوال ۴۰	۰.۹۹۳
سوال ۸	۹۰۹.۰	سوال ۱۹	۹۳۷.۰	سوال ۳۰	۹۷۹.۰	سوال ۴۱	۰.۹۴۷
سوال ۹	۹۷۳.۰	سوال ۲۰	۹۸۷.۰	سوال ۳۱	۹۷۹.۰	سوال ۴۲	۰.۹۸۷
سوال ۱۰	۵۴۴.۰	سوال ۲۱	۸۸۰.۰	سوال ۳۲	۹۹۳.۰	سوال ۴۳	۰.۹۷۹
سوال ۱۱	۳۸۴.۰	سوال ۲۲	۹۸۰.۰	سوال ۳۳	۸۴۹.۰	سوال ۴۴	۰.۹۲۱

بنابراین با توجه به نتایج بدست آمده از جدول ۶ سوال ۱۱ به دلیل داشتن بار کوچکتر از

۰/۵ حذف می‌شوند.

جدول تبیین واریانس

مرحله سوم از تحلیل عاملی اکتشافی تعیین کننده عامل‌های هستند که در تحلیل باقی می‌مانند. در این جدول تعداد عوامل شناسایی شده و میزان تبیین واریانس برای هر یک از آنها مشخص می‌شود. با توجه به نتایج خروجی برآمده از تحلیل SPSS می‌توان بیان کرد که در اینجا ۱۰ عامل اول دارای بردارهای ویژه بزرگتر از یک هستند و در مدل باقی می‌مانند.

براساس جدول شماره ۷، ده عامل دارای بردارهای ویژه بزرگتر از یک هستند، عامل اول ۰.۴۴ درصد، عامل دوم ۰.۱۴ درصد، عامل سوم حدود ۰.۷ درصد، عامل چهارم ۰.۶۶ درصد، عامل پنجم ۰.۵ درصد، عامل ششم ۰.۴ درصد، عامل هفتم ۰.۳ درصد، عامل هشتم ۰.۲۷۹ درصد، عامل نهم ۰.۲۶۷ درصد و در نهایت عامل دهم ۰.۲۶ درصد از واریانس را توضیح می‌دهد. همچنین واریانس تجمعی برابر با ۰.۹۳ درصد است. این به این معناست که این ده عامل تبیین کننده حدود ۰.۹۳ درصد واریانس سؤالات را تبیین می‌نمایند.

پیامدهای سیاسی و اجتماعی موثر بر رضایتمندی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران ...

جدول ۷ جدول واریانس تبیین شده دلایل ناراضیاتی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران

مقادیر تبیین شده			مقادیر اولیه			طبقه
درصد تجمعی	درصد واریانس تبیین شده	مجموع	درصد تجمعی	درصد واریانس تبیین شده	مجموع	
۴۴۰۶	۰۶.۴۴	۸۳.۱۹	۰۶.۴۴	۰۶.۴۴	۸۳.۱۹	۱
۲۰.۵۸	۱۴.۱۴	۳۶.۳	۲۰.۵۸	۱۴.۱۴	۳۶.۳	۲
۶۵.۶۵	۴۶.۷	۳۶.۳	۶۵.۶۵	۴۶.۷	۳۶.۳	۳
۳۱.۷۲	۶۶.۶	۰۰.۳	۳۱.۷۲	۶۶.۶	۰۰.۳	۴
۷۹.۷۷	۴۸.۵	۴۶.۲	۷۹.۷۷	۴۸.۵	۴۶.۲	۵
۸۰.۸۱	۰۲.۴	۸۱.۱	۸۰.۸۱	۰۲.۴	۸۱.۱	۶
۴۷.۸۵	۶۷.۳	۶۵.۱	۴۷.۸۵	۶۷.۳	۶۵.۱	۷
۲۶.۸۸	۷۹.۲	۲۶.۱	۲۶.۸۸	۷۹.۲	۲۶.۱	۸
۹۴.۹۰	۶۷.۲	۲۰.۱	۹۴.۹۰	۶۷.۲	۲۰.۱	۹
۲۰.۹۳	۲۶.۲	۰۲.۱	۲۰.۹۳	۲۶.۲	۰۲.۱	۱۰
			۵۲.۹۶	۲۹.۱	۵۸.۰	۱۲
			۵۴.۹۷	۰۲.۱	۴۶.۰	۱۳
			۲۰.۹۸	۶۶.۰	۳۰.۰	۱۴
			۷۶.۹۸	۵۶.۰	۲۵.۰	۱۵
			۱۰.۹۹	۲۴.۰	۱۵.۰	۱۶
			۴۱.۹۹	۳۱.۰	۱۴.۰	۱۷
			۶۴.۹۹	۲۳.۰	۱۰.۰	۱۸
			۷۴.۹۹	۱۰.۰	۰۵.۰	۱۹
			۸۲.۹۹	۰۸.۰	۰۴.۰	۲۰
			۸۸.۹۹	۰۶.۰	۰۳.۰	۲۱
			۹۳.۹۹	۰۵.۰	۰۲.۰	۲۲
			۹۶.۹۹	۰۳.۰	۰۱.۰	۲۳
			۹۸.۹۹	۰۲.۰	۰۱.۰	۲۴
			۹۹.۹۹	۰۲.۰	۰۱.۰	۲۵
			۰۰.۱۰۰	۰۱.۰	۰۰.۰	۲۶
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۲۷
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۲۸
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۲۹
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۳۰
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۳۱
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۳۲
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۳۳
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۳۴
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۳۵
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۳۶
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۳۷
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۳۸
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۳۹
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۴۰
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۴۱
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۴۲
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۴۳
			۰۰.۱۰۰	۰۰.۰	۰۰.۰	۴۴

فصلنامه پژوهش‌های سیاسی و بین‌المللی، سال دوازدهم، ویژه‌نامه پاییز ۱۴۰۰

جدول ۸ ماتریس چرخش یافته دلایل نارضایتی جانبازان حقوق‌بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران

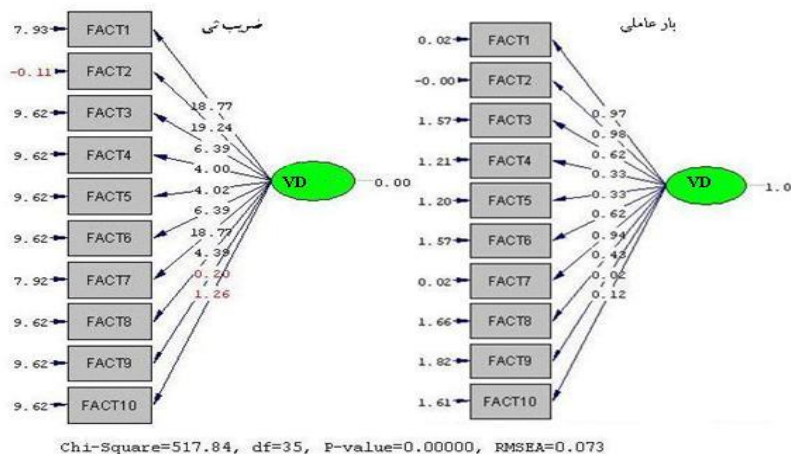
سوال	عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم	عامل پنجم	عامل ششم	عامل هفتم	عامل هشتم	عامل نهم	عامل دهم
۱۹	۸۱۹.۰									
۲۴	۸۹۶.۰									
۲۶	۹۴۶.۰									
۲۸	۹۳۹.۰									
۳۰	۹۴۶.۰									
۳۱	۹۴۶.۰									
۳۵	۹۴۶.۰									
۳۶	۹۳۹.۰									
۳۸	۹۴۶.۰									
۳۹	۹۴۶.۰									
۴۱	۸۹۶.۰									
۴۳	۹۴۶.۰									
۴۵	۹۳۹.۰									
۳		۸۸۱.۰								
۶		۸۸۱.۰								
۲۰		۸۸۳.۰								
۲۵		۸۸۳.۰								
۲۹		۸۷۰.۰								
۳۷		۸۷۰.۰								
۴۲		۸۸۳.۰								
۱									۹۱۹.۰	
۲									۹۲۵.۰	
۷									۹۲۵.۰	
۱۶									۸۵۵.۰	
۲۱									۸۷۱.۰	
۲۳									۸۹۲.۰	
۲۷									۸۲۱.۰	
۳۳									۸۸۸.۰	
۴۴									۸۲۱.۰	
۲۲					۸۹۸.۰					
۳۲					۹۱۸.۰					
۴۰					۹۱۸.۰					
۸					۸۷۴.۰					
۱۰					۵۶۳.۰					
۱۲					۸۷۳.۰					
۹						۹۶۵.۰				
۱۳						۹۶۴.۰				
۱۴							۹۳۲.۰			
۱۸							۹۴۱.۰			
۱۵								۹۰۶.۰		
۱۷								۹۱۴.۰		
۴									۵۳۹.۰	
۵									۵۵۶.۰	
۳۴									۵۵۶.۰	

ماتریس چرخش یافته

مهمترین خروجی تحلیل عاملی اکتشافی ماتریس چرخش یافته نام دارد. در این ماتریس مشخص می‌شود که هر یک از سوال‌ها در کدام عامل قرار می‌گیرد. برای این منظور بزرگترین بار عاملی هر سوال را در هر سطر مشخص کرده و در عامل مربوطه قرار می‌دهیم. جدول ۸ ماتریس چرخش یافته پرسشنامه دلایل نارضایتی جانبازان مستمری‌بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران را براساس چرخش واریماکس نشان می‌دهد.

تکنیک تحلیل عاملی تأییدی

در نهایت برای ارایه یک الگوی مناسب برای یافتن دلایل نارضایتی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول استفاده می‌شود. نتایج این تحلیل در نگاره زیر نشان داده شده است.

نگاره ۱ بار عاملی و ضریب‌ها حاصل از تحلیل عاملی مرتبه اول دلایل نارضایتی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران همچنین خلاصه تحلیل عاملی تأییدی در جدول ۹ ارایه گردیده است.

جدول ۹ نشان می‌دهد بار عاملی عامل‌های چهارم، پنجم و هشتم کمتر از حد مطلوب یعنی ۰/۵ می‌باشد. بنابراین این عوامل تاثیرگذاری مطلوبی روی دلایل نارضایتی جانبازان مستمری‌بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران را نداشته‌اند و باید از بین عوامل مستخرج حذف گردند. همچنین عامل نهم و عامل دهم نیز به دلیل داشتن ضریب T کمتر از ۱/۹۶ و بار عاملی کمتر از ۰/۵ نمی‌توانند تاثیرگذاری مطلوبی روی دلایل نارضایتی جانبازان مستمری‌بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران نداشته باشند. بنابراین این عوامل نیز حذف می‌گردند.

جدول ۹ خلاصه نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول پژوهش

ملاحظات	ضریب T		بار عاملی		نماد	عوامل استخراج شده
	مقدار مطلوب	مقدار واقعی	مقدار مطلوب	مقدار واقعی		
تأیید عامل	بیشتر از ۱/۹۶	۱۸/۷۷	بیشتر از ۰/۵	۰/۹۷	FACT1	عامل اول
تأیید عامل	بیشتر از ۱/۹۶	۱۹/۲۴	بیشتر از ۰/۵	۰/۹۸	FACT2	عامل دوم
تأیید عامل	بیشتر از ۱/۹۶	۶/۳۹	بیشتر از ۰/۵	۰/۶۲	FACT3	عامل سوم
رد-حذف عامل	بیشتر از ۱/۹۶	۴/۰۰	بیشتر از ۰/۵	۰/۳۳	FACT4	عامل چهارم
رد-حذف عامل	بیشتر از ۱/۹۶	۴/۰۲	بیشتر از ۰/۵	۰/۳۳	FACT5	عامل پنجم
تأیید عامل	بیشتر از ۱/۹۶	۶/۳۹	بیشتر از ۰/۵	۰/۶۲	FACT6	عامل ششم
تأیید عامل	بیشتر از ۱/۹۶	۱۸/۷۷	بیشتر از ۰/۵	۰/۹۴	FACT7	عامل هفتم
رد-حذف عامل	بیشتر از ۱/۹۶	۴/۳۹	بیشتر از ۰/۵	۰/۴۳	FACT8	عامل هشتم
رد-حذف عامل	بیشتر از ۱/۹۶	۰/۲۰	بیشتر از ۰/۵	۰/۰۲	FACT9	عامل نهم
رد-حذف عامل	بیشتر از ۱/۹۶	۱/۲۶	بیشتر از ۰/۵	۰/۱۲	FACT10	عامل دهم

در نهایت با توجه به جدول ۹ مشخص می‌گردد که ۵ عامل اول، دوم، سوم، ششم و هفتم بیشترین تاثیر را بر روی دلایل نارضایتی جانبازان مستمری‌بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران داشته‌اند. جدول ۱۰ شاخص‌های برازندگی مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول را نشان می‌دهد.

جدول ۱۰ شاخص‌های برازندگی مدل تحلیل عاملی تأییدی

شرایط شاخص	مقدار مطلوب	مقدار به دست آمده	شاخص برازندگی
برازنده	بزرگتر از ۱/۰۵	۰/۶۵	X2/DF
برازنده	بزرگتر از ۱/۷	۰/۸۵	GFI
برازنده	بزرگتر از ۱/۷	۷۲.۰	AGFI
برازنده	بزرگتر از ۱/۷	۰/۷۰	NFI
برازنده	بزرگتر از ۱/۷	۰/۷۲	CFI
برازنده	کمتر از ۱/۱	۰/۰۷۳	RMSEA

جدول ۱۰ نشان می‌دهد همه شاخص‌ها از شرایط بسیار مطلوب برازندگی برخوردار هستند. بنابراین با اطمینان خاطر می‌توان ادعا کرد که عوامل مستخرج شده دلایل نارضایتی جانبازان حقوق‌بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران می‌باشد. بنابراین در ادامه تحقیق نحوه نامگذاری عوامل ارائه خواهد گردید.

نامگذاری عوامل موثر

در این قسمت از پژوهش نامگذاری دلایل نارضایتی جانبازان حقوق‌بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران ارائه می‌گردد. این نامگذاری براین اساس صورت خواهد پذیرفت که ابتدا سوال-

پیامدهای سیاسی و اجتماعی موثر بر رضایتمندی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران ...

های قرار گرفته شده در هر یک از عامل‌های بدست آمده از تحلیل عاملی تأییدی در مقابل آن عامل قرار می‌گیرد و سپس از روی آن سوال‌ها به این نکته پی برده خواهد شد که این عامل به چه چیزی اشاره دارد. جدول ۱۱ این روند را نشان می‌دهد.

جدول ۱۱ عنوان بندی و نامگذاری دلایل نارضایتی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران

عنوان پیشنهادی برای عامل	سوال‌هایی که درون عامل قرار دارند	عوامل
ضعف ارایه خدمات و امکانات بهداشتی و رفاهی	۱۹	عامل اول
	۲۴	
	۲۶	
	۲۸	
	۳۰	
	۳۱	
	۳۵	
	۳۶	
	۳۸	
	۳۹	
	۴۱	
نارضایتی از شرایط و سلامتی جسمی و روانی	۳	عامل دوم
	۶	
	۲۰	
	۲۵	
	۲۹	
	۳۷	
ویژگی‌های اختصاصی	۱	عامل سوم
	۲	
	۷	
	۱۶	
	۲۱	
اوقات فراغت و تفریحات	۸	عامل ششم
	۱۰	
	۱۲	
عدم اشتغال و درآمد	۹	عامل هفتم
	۱۳	

براساس جدول ۱۱ مشاهده می‌گردد که سوال ۱۹، سوال ۲۴، سوال ۲۶، سوال ۲۸، سوال ۳۰، سوال ۳۱، سوال ۳۵، سوال ۳۶، سوال ۳۸، سوال ۳۹، سوال ۴۱، سوال ۴۳ و سوال ۴۴ در درون عامل اول قرار گرفته‌اند و از آنجایی که این سوالات به ارایه خدمات و امکانات بهداشتی و رفاهی به جانبازان اشاره داشته‌اند و از طرفی میانگین کلی این سوالات بیشتر از $3/2$ می‌باشد. بنابراین نشان دهنده این واقعیت است که جواب‌دهندگان ضعف ارایه خدمات و امکانات بهداشتی و رفاهی به جانبازان را قبول داشته‌اند از این‌رو عامل اول ضعف ارایه خدمات و امکانات بهداشتی و رفاهی نامگذاری می‌گردد. همچنین سوال‌های ۳، ۶، ۲۰، ۲۵، ۲۹، ۳۷ و ۴۲ در درون عامل دوم قرار گرفته‌اند و از آنجایی که این سوالات اشاره به شرایط جسمانی و روانی جانبازان معزز اشاره داشتند و از آنجایی که میانگین کلی این سوالات بیشتر از ۳ یعنی $3/7$ می‌باشد بنابراین نشان‌دهنده این واقعیت است که جواب‌دهندگان نارضایتی از شرایط و سلامتی جسمی و روانی را قبول داشته‌اند. بنابراین عامل دوم نیز نارضایتی از شرایط و سلامتی جسمی و روانی نامگذاری می‌گردد. همچنین براساس همین جدول مشاهده می‌شود که سوال‌های ۱، ۲، ۷، ۱۶ و ۲۱ در عامل سوم جای گرفته‌اند و با توجه به اینکه این سوال‌ها در خصوص ویژگی‌های اختصاصی مانند سن و تاهل و تعداد فرزندان و... بوده‌اند و همچنین با توجه به اینکه میانگین کلی این سوال‌ها بیشتر از $3/6$ می‌باشد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که اعتقاد پاسخ‌دهندگان بر این است که ویژگی‌های اختصاصی از علل نارضایتی جانبازان حقوق‌بگیر در بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران می‌باشد. سوال‌های ۸، ۱۲ و ۱۰ نیز که اوقات فراغت و تفریحات پاسخ‌دهندگان را مورد ارزیابی قرار می‌دهد در عامل ششم قرار گرفته‌اند و با توجه به اینکه میانگین کلی این سؤال‌ها بیشتر از $3/1$ می‌باشد. بنابراین می‌توان ادعا نمود که پاسخ‌دهندگان اوقات فراغت و تفریحات را ضعیف و ناکارآمد می‌دانند و از آنها رضایت ندارند و در نهایت همان‌گونه که مشاهده می‌شود سوال‌های ۹ و ۱۳ در عامل هشتم قرار گرفته‌اند و از آنجایی که این سوال‌ها به عدم اشتغال و درآمد جانبازان اشاره داشته‌اند و از طرفی با توجه به اینکه میانگین کلی این دو سوال نیز بیشتر از $3/2$ یعنی $3/2$ می‌باشد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که پاسخ‌دهندگان از اشتغال و درآمد خود رضایت کافی را نداشته‌اند. همانگونه که قبلاً نیز اشاره شد عوامل چهارم، پنجم، هشتم، نهم و دهم حذف گردیدند.

نتیجه‌گیری و بحث

در این قسمت موضوع پژوهش یکبار دیگر بیان شده و به خلاصه نتایج تحقیق پرداخته شده و سپس، نتیجه‌گیری کلی از پژوهش به عمل آمده؛ همچنین به بررسی تطبیقی یافته-

های پژوهش با سایر پژوهش‌های مشابه پرداخته می‌شود و متناسب با نتایج پژوهش، پیشنهاد- های علمی و کاربردی به گروه‌های ذینفع ارایه می‌گردد. در آخر نیز پیشنهادهای مربوط به پژوهش‌های آتی مورد اشاره قرار گرفته و موانع و محدودیت‌های اجرای پژوهش تبیین می- گردد. موضوع پژوهش دلایل نارضایتی جانبازان مستمری‌بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران می‌باشد. جامعه مورد مطالعه شامل کلیه جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران که جمعاً به تعداد ۶۶۰۱ نفر می‌باشد که حجم نمونه آماری با استفاده از انتخاب هدفمند ۲۱۰ نفر تعیین گردید و در نهایت پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها به دلیل آنکه ۱۰ از پرسشنامه‌ها غیرقابل استفاده بودند از نمونه آماری کسر گردید که در نهایت ۲۰۰ پرسشنامه در تحقیق قابل استفاده بودند. قلمرو زمانی پژوهش تاریخ ۱۳۹۷/۰۷/۳۰ لغایت ۱۳۹۸/۰۱/۳۰ مورد مطالعه است. این پژوهش شامل یک پرسش اساسی می‌باشد که جهت پاسخگویی از روش تکنیک تحلیل عاملی استفاده گردیده است. یافته‌های که با استفاده از تکنیک تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عامل تأییدی نشان داد که پنج عامل: ۱- ضعف ارایه خدمات و امکانات بهداشتی و رفاهی، ۲- شرایط و سلامتی جسمی و روانی، ۳- ویژگی‌های شخصیتی، ۴- اوقات فراغت و مسایل فرهنگی، ۵- عدم اشتغال و درآمد، از دلایل نارضایتی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران می‌باشند. شاخص‌های برزندگی حاصل از این بررسی نیز نشان داد که مدل ارایه شده در تحلیل عاملی تأییدی در سطح بسیار مطلوبی برانده می‌باشد. در نهایت الگوی زیر جهت نشان دادن دلایل نارضایتی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران شهر تهران ارایه گردید.

بنابراین با توجه به یافته‌های این پژوهش جهت رفع نارضایتی جانبازان حقوق بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران پیشنهاد می‌گردد که با افزایش بودجه خدمات رفاهی و بهداشتی به جانبازان یا استخدام افراد متخصص و کاردان ضعف‌های به وجود آمده در این خصوص را مرتفع سازند. با بکارگیری افراد متخصص و روان‌شناسان بر روی ابعاد روحی و روانی و ویژگی- های خصوص جانبازان محترم تحقیق گردد و علت نامساعد بودن شرایط روحی و روانی و نارضایتی از شرایط اختصاصی را درک نمایند. از نتایج حاصل از این تحقیق مشخص گردید جانبازان محترم از اوقات فراغت و مسایل فرهنگی رضایت کافی را ندارند فلذا پیشنهاد می‌گردد که هم بودجه خدمات فرهنگی را برای جانبازان محترم افزایش دهند و هم اینکه برنامه‌ریزی مناسب در این خصوص را جهت بهبود اوقات فراغت و مسایل فرهنگی داشته باشند. در نهایت نیز پیشنهاد می‌گردد که با بازنگری و اصلاح قانون و مقررات‌های موجود در خصوص وضعیت اشتغال و

درآمد جانبازان محترم این نقص را نیز مرتفع سازند.

جدول ۱۲ تطابق و همسویی یافته‌های پژوهش با یافته‌های پژوهش‌های پیشین

همسویی با یافته‌ها	دلایل مکشوف نارضایتی جانبازان حقوق‌بگیر بنیاد شهید و امور ایثارگران تهران
فرشادی وفتحی(۱۳۹۸) خانی و همکاران(۱۳۹۱) سیلویا و همکاران(۲۰۲۰) جانز و همکاران(۲۰۱۹)	ضعف رایبه خدمات و امکانات بهداشتی و رفاهی
جیانگ و همکاران(۲۰۱۶) سیلویا و همکاران(۲۰۲۰) فیضی(۱۳۹۸) سر فزازی و همکاران(۱۳۹۸)	شرایط و سلامتی جسمی و روانی
احمدی و نجاتی(۱۳۸۹) تراور و گاسچ(۲۰۲۰)	ویژگی‌های شخصیتی
فرخی وند ولطیفی(۱۳۹۰)	اوقات فراغت و مسایل فرهنگی
تراور و گاسچ(۲۰۲۰) سروش و همکاران(۱۳۹۶)	عدم اشتغال و درآمد

منابع فارسی

کتب

- باک درک (۱۳۹۹)، سیاست شادکامی، ترجمه سلحشور، نشر نو
- پارسا حسین (۱۳۹۹)، رضای جمهور: رضایتمندی عمومی و جایگاه ولایت فقیه، از منظر فقه سیاسی، تهران، حوزه علمیه خراسان رضوی
- تیودور کاپلو، پاسکال ونسن (۱۳۸۹)، جامعه شناسی جنگ، مترجم هوشنگ فرخجسته، تهران، انتشارات جامعه شناسان، چاپ اول
- سیف‌اللهی، سیفا... (۱۳۸۶)، جامعه‌شناسی مسایل اجتماعی ایران، تهران، نشر مؤسسه انتشارات جامعه‌پژوهان سینا
- فوکویاما، فرانسیس (۱۳۷۹)، پایان نظم: بررسی سرمایه اجتماعی و حفظ آن، ترجمه غلامعباس توسلی، تهران، نشر جامعه ایرانیان

مقالات

- سبکتین ریزی و دیگران (۱۳۹۵)، رضایتمندی و مشارکت سیاسی- اجتماعی مطالعه موردی: شهروندان شهر کرج، جامعه شناسی کاربردی، شماره ۳، پاییز
- مجید قبادی، احمد جعفری (۱۳۹۳)، رضایتمندی سیاسی- ملی در پهنه جهانی شدن (بازکاوی تاثیر رسانه‌های فرامرزی و درون مرزی بر رضایتمندی سیاسی- ملی در عصر جهانی شدن)، سیاستگذاری عمومی، شماره ۱۴، بهار

پایان نامه

- کی نیا، فرزین (۱۳۸۲)، بررسی فراوانی انواع اختلالات روانی در جانبازان و معلولین شهر کرمان، پایان نامه دکتری، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمان